

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Cvræ Pastoralis Præcipve Circa Repentina & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Coloniæ Agrippinæ, 1645

Articvlus II. De speciebus, numero, & circumstantijs peccatoru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-42220

an lædatur virtus necessaria ad salutē, vt Theologica, religio, iustitia, & similes: an noceat sibi grauitè in rebus spiritualibus vel corporalibus.

Notandum quartò, quæ sint ea quæ excusant à mortali: *Primò* enim est leuitas materiæ, vt patet maximè in furto, contumacia, detractio-
ne, moribus sensualitatis, & similibus. *Secundò*, indeliberatio, defectus rationis, inaduertentia, consensus in parte inferiore, id est, rei malæ, vt habet tantum rationem delectabilis, commo-
di, &c non in superiore, id est rei malæ, vt cognoscitur esse contra legē Dei, prohibitam, &c. *Tertio* excusat ab omni peccato ignorantia probabilis, dispensatio iusta, præsertim in præceptis humanis, & in nonnullis diuinis affirmatiuis, vt voto, iuramento, &c. *Denique* necessitas, & rationabilis causa, vt in furto, homicidio ex inculcata tutela, obseruantia diei festi, & simili-
bus; excipe sextum præceptum; in quo nec san-
nitatis, nec vitæ necessitas excusare potest: ex-
cipe etiam cultum Idoli, periurium, & si quæ alia similia sint.

ARTICVLVS II.

De speciebus, numero, & circumstantijs peccatorū.

QUOD secundum de speciebus, numero, & circumstantijs peccatorum. *Primò* de speciebus tria cognoscenda sunt. *Primum*, esse necessario explicandas in Confessione ex Trid. sess. 14. cap. & cant. 7. propter diuersum iudiciū, quod causant, ob diuersam curacionem, & satisfactionem proportionatam, quam requirunt.

SECH-

Secundum, per species diuersas intelligi tū peccata contra præcepta, tum contra diuersas virtutes in eodem præcepto, tum eas quæ pendent sine circumstantijs mutantibus speciem, vt si quis fureretur ob homicidium, si percutiant Sacerdotem, &c. *Tertium*, aliquando circumstantiam facere de veniali mortale etiam si non mutet speciem, vt futurum in magna quantitate; ideo si quis oblitus esset manifestare talem circumstantiam, vel aliam mutantem speciem, teneretur illam confiteri, & si quidem ea declarari sufficienter potest absque mentione peccati, cui connexa erat, vt quando finis esset circumstantia, satis erit, si minus cogetur etiam consequenter repetere peccatum, vt communiter accidit.

Secundò, de numero scienda sunt quinque. *Primum* esse necessariò explicandum in Confessione ex Trident. *loc. cit. ijs verbis*, omnia & singula: omnia enim refertur ad species, singula ad numerum. *Secundum* hunc modum videri expeditissimum, vt *primò*, si numerus facta morali diligentia constet, dicatur certus. *Secundò*, si non constet dicatur probabilis plus minus. *Tertiò*, si neque hic haberi possit, dicatur consuetudo, tempus, & frequentia in die, hebdomada, mense. In confessionibus meretricis præterea quærat peccatum contra naturam, cū Religiosis, ob distinctam malitiam, & obligationem restituendi, idem cum filijsfam. quoad restituendi obligationem.

Tertium, quod est sciendum de numero, est, quomodo peccata interna multiplicentur nu-

mero. Et breuiter dicendum est; multiplicari per interruptionem interposito aliquo tempore regulariter. Et quidem quando sunt circa idem obiectum materiale, vt eandem personam, satis est in ordine ad confessionem, dicere moram temporis, in ea enim confuse explicatur numerus humano modo & possibili: quando autem est circa diuersum, vt circa diuersas personas, etiam hæ numerandæ sunt.

Tripliciter autem interrumpuntur. *Primò*, per contrariam voluntatem. *Secundò*, per voluntariam cessationem ab illo actu, & diuersionem ad alia. *Tertiò*, per cessationem inuoluntariam, sed interposita aliqua mora notabili; vt hora; atque ita per somnum, vel naturalem vagationem interrumpitur prior cogitatio, si deinde post horam denuo ad idem cogiteretur.

Quartum quod est sciendum, peccata multiplicari eodẽ modo: quando enim est vnus actus externus continuatus, etiam si multi sint interni repetiti, est vnum peccatum, vt si in itinere ad homicidium sæpius voluntas renouetur. Quando item sunt multi externi, vnus post alium, pendentes ab interno, efficiunt vnum peccatũ; siue non habeant malitiam ex se; vt cum quis surgit è lecto, parat ensẽ, exit domo, &c. vt occidat: omnes enim illi actus habent malitiam homicidij; siue habeant eiusmodi malitiam, vt in præparatorijs ad actum carnis consummatũ; sunt enim partes quædam illius. Idem dic de actibus post actum consummatum (nisi fortè referrentur ex intentione ad alium) quia illi habent se sicut complementa quædam actus consummati.

Quin-

Quintum & vltimum est: in vno actu physico
possunt esse multæ morales malitiæ numero
distinctæ, vt si vno ictu quis occidat tres, vna bla-
phemia maledicat duodecim Apostolos, secun-
dam aliquorum opinionem, vna voluntate velit
occidere tres. Et quamuis non esset distinctio
numerica, tamen est circumstantia notabiliter
aggrauans, & explicanda in confessione, vt in-
tra dicitur.

Tertio, de circumstantijs duo notanda sunt.
Primum esse quadruplices: *Prima* dicuntur im-
pertinentes, vt si die, vel noctu quis peccauit. *Se-*
cunda mouentes; vt si peccauit inductus, si vir-
go indigens, & huiusmodi. *Tertia*, aggrauantes
notabiliter in eadem specie, vt furtum in magna
quantitate. *Quarta*, mutantem speciem, vt cir-
cumstantia loci sacri, personæ & similes.

Ex his ergo *prima* debent omitti. *Secunda*
possunt. *Tertia* probabiliter explicandæ sunt, tū
quia Ecclesia sæpè reseruat peccatum habens
circumstantiam tantum aggrauantem, vt furta
& damna certæ quantitatis, teste Nauarro. Ec-
clesia autem non reseruat nisi ea quæ sunt de ne-
cessitate confessionis, tum quia si Confessarius
interroget, vt potest ex officio, tenetur penitens
dicere veritatem: interrogatio autem non ad-
dit nouam obligationem, sed eam supponit: er-
go etiam si non interroget, tenetur. *Quarta* au-
tem omnino aperiendæ sunt.

Nota secundo, has circumstantias esse se-
ptem: *Prima* (*Qvis*) vt si persona sit sacra,
coniugata, publica, habens officium. *Prima* e-
nim pertinet ad Religionem, *secunda* & *tertia*

adiustitiam. *Secunda* (QVID) id est, conditiones materiæ, vt quantitas, qualitas personæ in quam peccatur, vt si esset clericus, coniugata, superior. *Tertia* (VBI) id est, an locus sacer, & publicus. *Quarta* (QVIBVS AUXILIIS) vt, an habuerit socios in aliquo delicto, complicem, eosque induxerit. *Quinta* (CUR) in quo significatur finis extrinsecus, vt si furatus est ob homicidium. *Sexta* (QVOMODO) significat accidentia, vt si infamauit mentiando, an dicendo verum occultum. Huc etiam referenda est intentio, ignorantia, malitia, contemptus, consuetudo. *Septima* (QUANDO) id est, duratio extraordinaria: dies festus non est explicandus, nec concursus duorum præceptorum in eandem diem, vt vigiliæ & quatuor temporum, Missæ ob festum, & Dominicam. Quod si essent præcepta diuersarum rationum, vt ieiunij ex præcepto Ecclesiæ, & voto, tunc explicanda essent. Item ieiunij, & feriæ sextæ, in qua quis carnes comederet: sunt enim præcepta diuersarum rationum.

ARTICVLVS III.

De Dispositione necessaria in Pœnitente.

QUOAD tertium. Quæ dispositio necessaria sit in Pœnitente, hæc explorari potest ex tribus: ex dolore, ex proposito, ex integritate confessionis.

Primo igitur circa dolorem tria adnotanda sunt: *Primum*, dolorem aliquem esse necessarium, qui saltem sit attritio cognita; quia enim non extat præceptum, quod debeamus accedere ad